

Dit ben ik

Nog niet zo heel lang geleden was ik voor de VGN in Amsterdam. Ik kwam na afloop van het overleg langs een kroeg. Ajax speelde, op een groot scherm. Het stond er barstensvol met mensen. Eén grote zee van rood-witte shirts en Ajax-sjaals golfde heen en weer. Er werd gescoord. Er klonk geschreeuw. In de pauze klonken liederen van André Hazes. Iedereen zong mee. Ik ken de teksten niet. Ik kom uit Brabant. Wat voel je als je Brabander en Nederlander bent? Wat is de kern van de Nederlandse identiteit?

Enkele jaren geleden stelde het dagblad *Trouw* in een dagelijkse serie aan inwoners de vraag hoe Nederlanders hun eigen identiteit zien. Eén van hen, Dionne Abdoelhafezkhan, antwoordde: 'Mijn moeder is van huis uit een katholieke Française en mijn vader een islamitische Surinamer met roots in Trinidad en Perzië. Ik ben geboren in Rotterdam en opgegroeid in Amsterdam. Dan kun je moeilijk zeggen: dit ben ik écht.' In *de Volkskrant* loopt inmiddels alweer vijf jaar de succesvolle interviewserie *Land van afkomst* van Robert Vuijsje.

Ik kan geen onderwerp bedenken dat mensen zo raakt als identiteit. Ingewikkeld is het wel. In de serie in *de Volkskrant* komt een jonge rapper aan het woord die in Nederland is geboren, maar zich toch meer Marokkaans voelt. Behalve als hij in Marokko is, dan voelt hij zich Nederlander. Identiteit heeft vele gezichten. Persoonlijke identiteit. Culturele identiteit. Nationale identiteit.

'Ik kan geen onderwerp bedenken dat mensen zo raakt als identiteit'

Levensbeschouwelijke identiteit. Zo kunnen we nog wel een poosje doorgaan. In onze lespraktijk hebben we dagelijks te maken met identiteit. We ervaren hoe tijd, plaats en omstandigheden invloed hebben op de mogelijkheden en keuzes die leerlingen hebben. We laten leerlingen aan de hand van historische personen ontdekken dat onze waarden en normen niet vanzelfsprekend zijn. In ons geschiedenisonderwijs wordt duidelijk 'zo zijn onze manieren'. Deze manieren zijn er niet altijd geweest en zijn ook volop in beweging. Geschiedenisonderwijs en identiteit zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Identiteit speelt ons behoorlijk parten, maar zonder zal het niet gaan. Een volk zonder verleden is verloren, een

persoon zonder identiteit is ondenkbaar. Een rondje langs de media-, de film- en boekenwereld en ons eigen leven toont een lawine van 'identiteitspolitiek'. De gevolgen van de slavernij zijn nog zichtbaar, aanstaande november of misschien wel eerder barst de Zwarte Pieten-discussie weer los. Ik kan u garanderen dat ook Nederlands-Indië nog lang onze aandacht zal opeisen. Het is heerlijk om te zien welke rol geschiedenis speelt als het over identiteit gaat. Neem nu de verrukkelijke politieke discussie over de apk-beurt van de canon. Deze heeft alles te maken met nationale identiteit. Minister Van Engelshoven van D66 gaf de herzieningscommissie een opdracht mee: meer vrouwen en minder witte mannen in de canon. Een meerderheid in de Kamer oordeelde – terecht – dat een dergelijke politieke inmenging ongewenst is.

Het blijkt lastig om echt met elkaar in gesprek te gaan en echt te praten over de geschiedenis. Geschiedenis moet niet veroordelen, maar leren begrijpen. We moeten de loopgraven uit, in plaats van erin. De Romein Publius Terentius Afer sprak de wijze woorden: 'Ik ben een mens, en niets menselijks is mij vreemd.' Over identiteit en geschiedenis zijn we nog niet uitgesproken. Daarom gaat ons congres op 13 maart 2020 hierover. Ik zie u daar graag! ■

Ton van der Schans is voorzitter van de VGN. Hij werkt als docent geschiedenis op de Driestar Hogeschool (pabo) in Gouda.